

Képes Géza finnországi tanulmányútja

A Finn Irodalmi Társaság meghívására 1961. november 25-től 1962. január 9-ig tartózkodtam Finnországban. A Finn Irodalmi Társaság (Suomalainen Kirjallisuuden Seura) még 1960-ban tagjai sorába választott. A Társaság Európa egyik legrégebb tudományos és irodalmi társasága, amely 1831-ben alakult, és első főtájkára Elias Lönnrot volt. Utazásomnak két főcélja volt: 1. Székfoglaló előadásom megtartása a Finn Irodalmi Társaság közgyűlésén — és a 2. „Finn versek és dalok” c. finn költészeti antológiám (1959. Európa kiad.) új bővített kiadásának előkészítése. Ezt a két fontos feladatot elvégeztem, de már itt jeleznem kell, hogy a különleges helyzet — az, hogy két évtized óta az első magyar irodalomtörténész, író és fordító voltam, aki Finnországba érkezett és finnül beszélt — sokkal több és nagyobb feladatot rótt rám.

Székfoglaló előadásomat december 7-én tartottam meg „Hogyan fogadták Magyarországon a finn népköltészetet és különösen a Kalevalát 100 évvel ezelőtt?” címmel. A háromnegyedórás finn nyelvű előadás merőben új kutatások alapján készült, amelyeknek eredményeit még Magyarországon sem közöltem. Az előadást igen kedvezően fogadták, teljes szövege meg fog jelenni a „Virittäjä” című finn tudományos folyóiratban. Az előadásnak szép közönsége volt: irodalomkutatók, professzorok, írók, újság szerkesztők stb. Még ugyanezen a napon az egyetemen is előadást kellett tartanom „A finn irodalmi művek magyar fordításai” címmel. Ez az előadás a „Parnasse” című finn irodalmi folyóiratban jelenik meg.

Hét hetet töltöttem Finnországban. Már ott tartózkodásom első hetétől kezdve rendszeresen utazgattam vidéki városokba és helységekre, utazásaim során főleg a finn népfőiskolákat és munkásfőiskolákat tanulmányoztam, ezeken a szükséghez képest előadásokat is tartottam. Így pl. Kälviännummiban, Lohjában és Lahtiban Petőfiről, Aranyról és Madáchról. Előadást tartottam a helsinki munkásfőiskolán is „A finn irodalom és a világirodalom” címmel — ez az előadásom szintén megjelenik finn folyóiratban. Egyórás előadást tartottam a Suomi—Unkari Társaságban „Régi irodalmunk haladó iránya és mai irodalmunk és irodalmi életünk” címmel. Végül a Rádióban „A modern magyar irodalomról és a magyar műfordítás-irodalomról hangzott el egy-egy előadásom.

Meglátogattam a Finn Írószövetséget. Tanulmányoztam a finn színházi életet, nemcsak a fővárosban — ahol a Nemzeti Színház és a Munkásszínház előadásai jelentettek nagy művészi élményt —, hanem Tamperében is. A tamperői Munkásszínház Finnország legjobb színháza. Éppen Väinö Linna „Itt a Sarkcsillag alatt” című regénytrilógiájának a finn polgárháborúról szóló második része szerepelt, az író dramatizálta változatban. A dráma igazán megrázó hatású és politikai szempontból is nagy nevelőerejű mű. A szerzővel is sikerült találkoznom, vendégül látott, és ez alkalommal beszélgettünk, egyebek között, regénye magyar fordításának lehetőségeiről is. Ugyancsak Tamperében vendégül látott az ott élő írók köre.

Előadásaimról és vidéki látogatásaim eseményeiről a finn sajtó, pártállásra való tekintet nélkül, teljes részletességgel állandóan beszámolt. Különösen nagy hatást tettek a finn olvasóközönségre azok a verseim, amelyeket ott tartózkodásom alatt egyenesen finnül írtam, és amelyeket a legnagyobb napilapok, az Uusi Suomi, Helsingin Sanomat, Aamulehti stb. közöltek.

Tárgyaltam a legnagyobb finn könyvkiadókkal és a Finn Nemzeti Színház igazgatójával. Új magyar regények kiadására, ill. új magyar színművek előadására vonatkozó igényüket és idevágó javaslataimat a helsinki magyar nagykövetségnek és itthon a finn—magyar kulturális egyezmény elnökének továbbítottam. Ugyancsak átadtam a magyar nagykövetségnek azoknak a finn tudósoknak és íróknak névjegyzékét, akiknek magyarországi meghívását a finn—magyar szellemi kapcsolatok elmélyítése érdekében kívánatosnak tartom. Kapcsolatba léptem azokkal a finn világirodalmi kutatókkal is, akik, részben magyar vonatkozású munkáik anyagának kiegészítése végett hazánkba és Intézetünkbe is el fognak látogatni. Ezek közül meg kell említenem *Aarne Laurilát*, aki világirodalmi s *Ritva Heikkilát* és *Pekka Lounelát*, akik drámatörténeti tanulmányokat folytatnak, s mind a hárman készülnek hazánkba.

K. G.

Hopp Lajos tanulmányútja Lengyelországban

A magyar—lengyel akadémiai tudományos együttműködési egyezmény keretében 1961. október 5-től 1962. január 5-ig kutatásokat végeztem Varsó, Gdansk, Krakó és Wrocław levéltáraiban és könyvtáraiban. Megfordultam ezenkívül Malborkban és Katowicében, valamint Tarnóvban, Bem József szülővárosában.

Sikerült újabb ismereteket szereznem II. Rákóczi Ferenc és Mikes Kelemen lengyelországi, danksai tartózkodásáról (1711—1712) időszakáról, mind az átvizsgált forrásanyag, mind pedig — az itthon hozzáférhetetlen — lengyel történeti szakirodalom tanulmányozása

révén. Ellenőriztem Szathmáry Király Ádám lengyelországi naplójegyzeteit. A személyek azonosítását elsősorban az új lengyel családtörténet segítségével végeztem (Genealógia. 1959. Warszawa. Inst. Hist. PAN, pod Tadeusza Manteuffla), támaszkodtam többek között Paweł Czaplewski munkájára is (Senatorowie świeccy, podskarbiowie i starostowie prus królewskich, 1454—1772. Toruń 1921, Nakładem Tow. Nauk.). A gdanski Városi Könyvtár archívumában található régi metszetek, mappák, valamint a régi város történetének irodalma alapján és Pavel Groth professzor segítségével megismertem a XVIII. sz. eleji Gdansk híres reneszánsz kori műemlékeit, akkori nevezetességeit, fejlett kereskedelmi, társadalmi és kulturális életét. Rákóczi állandó danckai tartózkodási helyét és kedvenc vendégeskedéseinek színhelyét is többnyire sikerült a város régi helyrajzi térképén megközelítőleg kideríteni.

Említésreméltó, hogy Gdanskban (Woj. Archiwum Panstowwe) három példányban, két különböző állagból kerültek kezembe Rákóczi jaroslávi birtokainak vételével és eladásával kapcsolatos iratok, hitelesített másolatban. Az eredeti okmányok hollétéről eddig nincs tudomásom. A következő iratokról van szó:

1. Generosus Stephanus Kruczai ingrossat Plenipotentiam.

Coram Iudicio Actisqve praesentibus Veteris Civitatis Gedanensis personaliter comparens Generosus Stephanus Kruczai . . . [stb. Így kezdődik mindegyik okmány. — A hivatalos szöveg után következő latinnyelvű felhatalmazás végén:] Datum Gedani. Die 25ta Mensis Septembris. Anno Domini Millesimo Septingentesimo Duodecimo. — Franciscus Princeps.
mp L. S.

Caspar Beniczki mp

[Mindegyik okmány végén:] De Originali vero iterum ad se recepto Generosus Comparens Nobile Iudicium in Forma Juris optima quietavit. Actum ut supra. Ex Libro Causarum Vet. Civitatis Gedanensis.

2. Generosus Stephanus Kruczai ingrossat Assecurationem. [Datum és aláírás a latint követő lengyel szöveg után:]

Działo sie w Lwowie. d. 29. Marca 1707.

L. S. Am. Sieniawski

E. Sieniawska

K. K. H. W. K. etc.

W. B. H. W. K. etc.

3. Generosus Stephanus Kruczai ingrossat Literas Reversales.

[Datum és aláírás a latint követő lengyel szöveg után:]

Działo się w Skolim. d. 26. Januarii. Roku Panskiego. 1711.

L. S. E. Sieniawska

K. Kra. H. W. K. etc.

4. Generosus Stephanus Kruczai ingrossat Contractum certum.

[Datum és aláírás a latin szöveg után:]

Datum Gedani. Die 15. Mensis Octobris. Anni 1712.

L. S. E. Sieniawska. Caste. Craco.

Exerci. R. P. S. D.

5. Generosus Stephanus Kruczai ingrossat Computationem.

[A latin szöveg után következnek:] Comput Inraty Jaroslawskiej w Alternacie czyniony. d. 18. xbr. 1712. [A lengyel nyelvű részletes elszámolás után aláírás:] E Sieniawska L. S.

K Kra H W K.

6. Generosus Stephanus Kruczai offert duo Scripta, ac petit eorum Subscriptiones et cum Subscriptionibus et ante ductor. Actum conferri.

Az 1—5. sz. iratok mindegyikéből két másolat található a — Rákóczy 1717. Korespondencia szlachty z Dańskiem. 300, 52/1093 — jelzet alatt. (22 ívrétű levél)

Az 1—6. sz./ iratok: Altstadt. Schoepfenbuch 1711—1724. 300, 41/22 — Acta Anni 1714. (97 verso—101 recto, ívrét)

A 2. sz. okmányra, a Sieniawska nevére történt birtokvásárlásra vonatkozólag ld. Rákóczi végrendeletét (Memoires: 158), Vallomásait (Confessio: 188), Kray Jakabnak 1707. márc. 14-én (Thaly: Archivum Rákócziánium II. 58), valamint 1708. január 22-én írott levelét (Ráday Pál iratai II. 1961, 382); ez utóbbiban a fejedelem saját nevére akarta íratni a jaroslávi birtokokat.

A 4. sz. okmány, a jaroslói birtokrész zálogbaadásáról készült Rákóczi többszöri sürgetésére (vö. Rákóczi Sieniawskához írt danckai leveleit, Listy Rakocego Franciska II do hetm.

Sieniawskiy z lat 1704—1712. Lettres de Rakoczy. Czartoryski Muzeum 2761, Id. a fejedelem instrukcióit Kruccsai Istvánnak, Dancka 20 May (Thaly: Archivum R. III. 739—42).

5. sz. Erről az elszámolásról írhatta a fejedelem Franciaországból Besenvalnak 1713. júl. 7-én „J'avois reçu la lettre de mon secrétaire Kruccsai par la quelle, aprez m'avoir jointe un estat de depense, il me joigne l'original de la lettre du secretair de la Castelane...” (Pillias, 1939, 79).

A hiteles másolatokat 1717-ben készítették. Az eredeti okmányok minden valószínűség szerint Rákóczi Gdanskban maradt levéltárába kerültek. E levélár iratait ezidőben rendezte Beniczki Gáspár, amit egy dátum-bejegyzése is bizonyít, „Die 19. Jan. Gedani imposita 1717.” (Archivum R. III. 727). Thaly beszámolt Rákóczi Lengyelországba vitt levéltárának sorsáról. Jávorka egy részét Konstantinápolyba vitte; a „jaroslói ducatus” iratai ekkor még saját bevallása szerint itt voltak (Thaly, Századok 1888. 493—95.). A családi levéltár visszahozatalakor — Thaly feltevése szerint — Jávorka a jaroslói birtokokra vonatkozó okmányokat kiemelte és átadta az uradalom akkori tulajdonosának, Czartoryski Ágost hercegnek, aki Sieniawska özvegyen maradt leányát vette feleségül: „ma legalább a Rákóczi-archívumban Jaroslóra vonatkozó egyéb irat nincs, mint II. Rákóczi Ferenc lengyelországi jószágkormányzójának Missuna Mihálynak levelei és számadásai...” (Századok 1888. 593). A fent jelzett okmányokról az újabb történeti szakirodalomban sem találtam adatot.

A varsói Nemzeti Könyvtár kéziratárában megbizonyosodtam arról, hogy Rákóczinak a Krasinski könyvtárban felfedezett (Rómer Flóris, Századok 1874. — Csontos János, Akad. Ért. 1890.) „Tractatus de potestate” c. latin nyelvű kézírata és Kőszegi Pál ezzel egybekötött verses epithaliuma a második világháború alatt megsemmisült. A Krasinski-gyűjtemény, néhány kéziratot kivéve, elpusztult. A kéziratról utoljára Divéky Adorján adott hírt (Levt. Közl. 1928. 46). A Pułaski-féle katalógusban (Warszawa 1915) Rákóczi műve így szerepelt: „[48] Teologiai filozofia. (3436) Tractatus de potestate. Mscriptum principis Francisci Rakoczy a. 1730 missum I. Jablonowski Pal. Russiae. Pars prima de potestate rectae rationis. Pars secunda de potestate charitatis. XVIII. kart 110.” — Ez a mű egyébként franciául jelent meg 1751-ben. Az eredeti latin kézirat és francia fordítása a troyesi könyvtárban van „Tractatus de Potestate auctore Principe Francisco Rakotzi és Traité de la Puissance traduit du latin de Prince Ragotki” címmel. (Zolnai Béla, Széphalom 1927. 279.)

Számos francia nyelvű, 1704-ből való autográf Rákóczi-levél került elő Varsóban (Archivum Głównie Akt dawnych) a vilanovi Potocki-gyűjteményből. (Jelzete: Archiwum publiczne Potockich. Nr. 55. — cz. I. Fol. 251—266.) A terjedelmes kéziratköteg címe: „Zbiór pism politycznych pod panowaniem Augusta II. Cześć I — numerów 266.” A köteg végén, 1704-es évszám után ez áll: „Listy Xcia Rakocego de Pani Krakowskiej 1704.”

A levelek sorrendben:

251. Sire... votre Majesté — Keltezés és aláírás nélkül, a lengyel királynak küldött levél másolata.

252. Madame... du Camp de Solt ce le 7 de Juin 1704. — A fenti levelet ezzel küldte Sieniawskának. Ír benne a hadihelyzet szerencsés alakulásáról, beszámol a kuruc fegyverek győzelméről. Kéri őt, ne adjon hitelt azoknak a rágalmaknak, melyeket ellenségei terjesztenek róla Lengyelországban.

253. Monsieur... votre Excellence... a Miskocz ce le 29 de Janvier 1704. — A levelet a svéd ügyekkel kapcsolatban írta.

254. Madame... Keltezés nélkül, a hátlapon: X. Rakoczy 1707. A svéd ügyekkel kapcsolatos.

255. Madame... du Camp devant Segedin. Ce 10 aoust 1704. — Csak az aláírás Rákóczié, az írásforma a 251. sz. másolatéval egyezik. A hadieseményekről, nélkülözéseiről tudósítja és betegségről, ami az írásban akadályozta.

256. Madame... Devant Erlau ce le 12 d'Avril 1704. — Az általános helyzetről, danckai kapcsolatairól ír.

257. Madame... Ce le 25 de Fevrier 1704. — Bonac-kal való kapcsolatairól, a Le Mercur Galant híreiről, a Palatin de Belz betegségéről szól.

258. Madame... au Camp devant Erlau ce le 15 de Mars 1704. — Figyelemmel kíséri a lengyelországi eseményeket; Munkács és Ungvár bevételéről ír, az ügyek alakulásáról tudósítani fogja.

259. Madame... a Erlau ou Agria ce le 17 d'Avril 1704. — A sikeres harcokról ír benne.

260. Madame... au Camp a Kovesd ce le 7 de Mars 1704. — A kedvező kilátásokról, s a lengyel ügyekről.

261. Madame... au bord de Danube a Dáb ce le 27 d'Avril 1704. — Valamennyi közül a legszebb, lelkes hazafiúi érzelmektől fűtött levél.

262. Madame ... A Solt ce le 21. de Juin 1704. — A Palatinus családi dolgairól.
 263. Madame ... Gyöngyös ce le 24 d'Aoust 1704. — Újra egészséges és írhat; beszámol a dunántúli hadakozásról.
 264. Madame ... a Agria ce le 9 de Juin 1705. — Államügyekről.
 265. Madame ... a Agria ce le d'Avril 1705. — A Töle való elválásról, M. Des Alleurs érkezéséről; nem tud új híreket a dunántúli csatározásokról.
 266. Madame ... du Camp de Patay ce le 7 de May 1704. — A hadihelyzetről. „Pour dire la vérité nous pareissions Des nieboszczik jusque au present ...”
 A levelek kronológiai sorrendje a következő: 257. 253, 260. 258. 256. 259. 261. 266. 251. 252. 262. 255. 263. 265. 264. 254?

Megemlítém, hogy a fenti leveleknek nem találtam nyomát a szakirodalomban, sem fényképmásolatát a hazai mikrofilmtárakban.

A varsói, ill. a krakkói Czartoryski levéltárban számos kéziratot kutattam át, úgy mint a több száz darabból álló, a Sieniawska és Sieniawski levelezést tartalmazó (1696—1728) Radziwill-archívumot, a Krakkóban levő jelentős Sieniawska-gyűjteményt, s a Czartoryskiak birtok- és levelezésgyűjteményének egy részét, továbbá Besenval és Bonac francia követeknek lengyel főurakkal váltott levelezését. Átnéztem a Turcika jelzet alatti, a konstantinápolyi kapcsolatokra vonatkozó anyagot, magyar vonatkozásokat sejtető irat-kötegeket és természetesen az itteni ismert Rákóczi-leveleket is.

A közlésre érdemes anyag s adalékok részben nagyobb tanulmányban kerülnek feldolgozásra a Rocznik Gdanski c. évkönyv 1962. évfolyamában, „Pobyt Franciszka Rakoczego w Polsce w r. 1711—1712.” címmel. (Kiad. Gdanskie Towarzystwo Naukowe.) Értékes adalékokkal egészíthetem ki az Intézet gondozásában készülő Mikes kritikai kiadás I. kötetének jegyzetapparátusát; támaszt ad a tanulmányút a Mikes-monográfia lengyel, életrajzi szakaszának megírásához is.

A személyes kapcsolatok révén hasznos tapasztalatokat szereztem a lengyel akadémiai Irodalomtörténeti és Történettudományi Intézet működéséről; áttekintést nyertem a tudományos kutatási tervekről, a tudományszervező munkáról. Ebben elsősorban *Tadeusz Manteuffel* és *Kazimierz Lepszy* professor, a varsói, ill. a krakkói Történettudományi Intézet igazgatója, valamint *Kazimierz Wyka* professor, az Irodalomtörténeti Intézet igazgatója támogatott. Sok és szíves segítséget nyújtottak az akadémiai intézetek egyes munkatársai s a korszak egyetemi oktatói. Alkalmam volt közelebről tanulmányozni a lengyel barokk és klasszicizmus korára vonatkozó irodalmi kutatások eredményeit és a máig vitatott kérdések szakirodalmát. A XVII. és XVIII. század igen gazdag főúri levélirodalmát a kézirategyűjteményekből sikerült megismernem, és ennek alapján képet alkotnom a fejlett lengyel levélistilus nyelvi-irodalmi színvonaláról.

Tanulmányutam nem általános felmérő jellegű volt, inkább a már jelzett, de rendszeresen át nem kutatott gyűjtemények vizsgálata volt a feladatom a lengyelországi Rákóczi-anyag szempontjából. Kutatási programom összeállításához és munkámhoz nagy segítséget nyújtottak a korábbi lengyel vonatkozású levéltári kutatások, többek között Römer Flóris, Szadeczy Lajos, Csontos János, Thalys Kálmán és Divéky Adorján beszámolói, mindenek előtt a varsói, gdanski és a krakkói kutatásokról szóló jelentések. A lengyel levéltárakban még jelentős forrásanyag és sok munka vár a magyar szakemberekre, történeti és irodalmi vonatkozásban egyaránt.

H. L.

Révész Imre: Sinai Miklós és kora. — Századvégi költők. — Babits Mihály összegyűjtött versei. — Zenetudományi tanulmányok 7. köt. — Anyanyelvi műveltségünk. — Az egri pedagógiai főiskola évkönyve. — A pécsi pedagógiai főiskola évkönyve. — Sztaray, Zoltan: Bibliography on Hungary. — Stein, Werner: Kulturfahrplan. (Tarnai Andor, Nagy Miklós, Varga József, Szabolcsi Miklós, Lengyel Dénes, Horváth Károly, Pusztai Ferenc, Kovács József, V. Kovács Sándor)	254
---	-----

Az Intézet életéből

A lipcei irodalomtörténeti konferencia	262
Képes Géza finnországi tanulmányútja	265
Hopp Lajos tanulmányútja Lengyelországban	265

СОДЕРЖАНИЕ

<i>М. Сабольчи—Л. Иллеш</i> : Проблемы развития венгерской социалистической литературы и ее связи с немецкой социалистической литературой.	137
<i>И. Кираль</i> : Новые стремления в литературоведческих работах	151
<i>Ш. Шомоди</i> : К вопросу «литературной партии Деака» (партии соглашения).	161
<i>Б. Штолл</i> : «Шаловливая песня» и народная поэзия.	180

Краткие совещания

Документация

<i>Дьёрдь Тёрё</i> : Заметки и дедикации Петефи.	197
<i>Дезсёне Ко толани</i> : Костолани и кризис ПЭН-клуба.	209
<i>Н. Хегедюш</i> : Стихи «Милитта» от Эндре Ади.	213
<i>Ф. Холович</i> : Кто перевел Библию Калди?	223

Обзор

Сборник текстов из литературы второй половины XIX-ого столетия. (<i>Й. Мезеи</i>) ..	232
Дьёрдь Балинг: Часовой оглядывается (<i>Л. Фёльдени</i>)	235
Янош Балаж: Янош Сильвестер и его эпоха (<i>Р. Герезди</i>)	238
Микша Феньё: Записи о журнале «Нюгат» (Запад) и о его окружности (<i>Э. Везер</i>)	241
Полное собрание сочинений Ференца Кёльчеи (<i>Й. Барта</i>)	243
Полное собрание сочинений Яноша Арань (<i>Дьёрдьде Хорлаи</i>)	247
О двух мемуаристах (<i>Ш. Лукчич</i>)	248
Etudes historiques (<i>Т. Кланицаи—И. Рейтё</i>)	251

Из жизни Института

A kiadvány előfizethető vagy példányonként megvásárolható:

az Akadémiai Kiadónál, Budapest V. Alkotmány u. 21.
 telefon: 111—010, MNB egyszámlaszám: 46
 csekkbefizetési számla szám: 05.915.111-46

az Akadémiai Könyvesboltban, Budapest V. Váci u. 22.
 telefon: 185—612

a Posta Központi Hírlap Irodá-nál, Budapest V. József nádor tér 1.
 telefon: 180—850

Csekk számla: egyéni 61.257, közületi 61.066

(Példányonként megvásárolható a Posta nagyobb árusítóhelyein is)

Ára: 8,— Ft

Előfizetés egy évre: 42,— Ft

INHALT

M. Szabolcsi—L. Illés : Probleme der Entwicklung der ungarischen sozialistischen Literatur und ihre Beziehungen zur deutschen sozialistischen Literatur	137
I. Király: Neue Bestrebungen in unserer Literaturgeschichtsschreibung	151
S. Somogyi : Zur Frage der „literarischen Deák-Partei“	161
B. Stoll : Der „Schelmische Gesang“ und die Volksdichtung	180

Kleinere Mitteilungen

Dokumentation

Gy. Törő : Bucheintragungen und Widmungen von Petöfi	197
Frau D. Kosztolányi : Kosztolányi und die Pen Club-Krise	209
N. Hegedüs : Die Mylitta-Gedichte von Endre Ady	213
F. Holovics: Wer war der Übersetzer der Káldischen Bibel?	223

Rundschau

Eine Textsammlung aus der Literatur der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts (<i>J. Mezei</i>)	232
György Bálint: Der Turmwächter blickt zurück (<i>L. Földényi</i>)	235
János Balázs: János Sylvester und seine Zeit (<i>R. Gerézdi</i>)	238
Miksa Fenyő: Aufzeichnungen über die Zeitschrift „Nyugat“ und aus deren Umkreis (<i>E. Vezér</i>)	241
Die sämtlichen Werke von Ferenc Kölcsey (<i>J. Barta</i>)	243
Die sämtlichen Werke von János Arany (<i>Frau Gy. Hortai</i>)	247
Zwei Memoirenschriftsteller (<i>S. Lukácsy</i>)	248
Etudes historiques (<i>T. Klaniczay—I. Rejtő</i>)	251

Aus dem Leben des Instituts

TANULMÁNYOK A MAGYAR SZOCIALISTA IRODALOM TÖRTÉNETÉBŐL

Szerkesztette: Szabolcs Miklós és Illés László

Akadémiai Kiadó, Bp., 1962. (676 l.)

120,— Ft

Az Irodalomtörténeti Intézet gondozásában készült tanulmánykötet az első összefoglaló jellegű kísérlet arra, hogy feltárja a magyar szocialista írói törekvések történetét. A kiadvány *történeti jellegű tanulmányokat*, (a Népszava Olvasótárról, az emigrációs Egységről, a Le Monde könyvkiadóról, a 100% mozgalomról, az 1940-es években alakult un. Munkásíró-csoportról stb), *írói arcképeket* (Komját Aladárról, Gábor Andorról, Révai Józseféről, Bölöni Györgyéről, Lukács Lászlóról, József Attiláról), és *bibliográfiákat* tartalmaz.